

Werkkamp Gooiland

Cathrien van de Ree

In 2006 vroeg iemand bij de Historische Kring om informatie over het werkkamp Gooiland. Haar vader had hier omstreeks 1936 een tijdje doorgebracht. Het kamp is bij de meeste Bussumers niet zo bekend.

Zeer sober

De houten barakken lagen in de jaren dertig ter hoogte van de Amersfoortseweg en Crailo in een licht bebost terrein, ongeveer waar nu het einde van de Anne Franklaan is (1). Van het kamp bestaan enkele ansichtkaarten van de buitenzijde en van het sobere interieur.

Op het hoogtepunt van de crisisjaren werden overal in het land “steuntrekkers” ingezet bij grote werkgelegenheidsprojecten. Bekend is de aanleg van het Amsterdamse Bos (het Bosplan). Vaak werd de uitkering in de winter afhankelijk gesteld van de bereidheid om een deel van het jaar elders de handen uit de mouwen te steken. Loon en voorzieningen waren karig. De Hilversumse Vereniging tot Werkverschaffing betaalde bijvoorbeeld de mannen die bij Anna’s Hoeve zand verplaatsten maximaal 43 cent per uur (2). Bij andere projecten kwam men soms nog niet eens aan 24 cent per uur (3). Omdat de werkzaamheden soms ver verwijderd waren van de plaats waar men woonde, werd voor een onderkomen gezorgd. Eenmaal in de twee weken kon men een weekend naar huis.

Arbeidsdiscipline

Sommige kampen waren vooral bestemd om jonge mannen (die nog nooit gewerkt hadden) in korte tijd “te gewennen aan arbeidsdiscipline”. Dat moet ook het geval zijn geweest in kamp Gooiland. Jongelui tussen de 18 en 25 jaar kregen hier tien weken lang arbeidstraining. Ze moesten onder meer greppels graven (4).

Wellicht hebben de jonge mannen meegewerkt aan de verbetering van de toenmalige Rijksweg. Verder zijn in Bussum en omgeving zijn in die tijd verscheidene projecten uitgevoerd “in werkverschaffing”, zoals het Bilderdijkpark en het jeugdzwembad, dat in 1936/1937 geheel werd vernieuwd.

Bij de opgravingen van de middeleeuwse nederzetting op de Lange Heul werden in 1937 “een twaalfstal jongelui van werkkamp Gooiland ingezet”. Zij hebben daar een week lang proefsleuven gegraven (5).

Weet u meer over Werkkamp Gooiland, laat het dan weten aan de redactie.

Prentbriefkaart Werkkamp Gooiland (collectie Martin Heijne)

¹ Veel grond in die hoek was in handen van de Beleggings- en trustemaatschappij 'Gooiland' van W. van Vooren. Deze ruilde later grond in voor de bosjes van Verbeek bij het Mouwtje, waar na 1934 ontwikkeling startte en ook werklozen zijn ingezet. Een directe relatie met het kamp is echter niet gevonden.

² Ach lieve tijd. Duizend jaar het Gooi, de Gooiers

en hun nijverheid en industrie, Waanders, p.279.

³ Cees Stolk, De hel van Jispinghuizen 1924-1939, Werkverschaffing in Groningen, 1989.

⁴ J. Bruineman-Kaarsgaren, Dorp met de groene spiegel, 1966, p.62.

⁵ Ronald R. van Zweden in: Eigen Perk 1992/3 p.107

Druiven van Bussums bodem

De fruitkwekerij van Dankmeijer

Hans Jonker

Op 7 december 1910 vraagt de Amsterdamse handelaar in koloniale waren W.J.Dankmeijer bij de gemeente Bussum een vergunning aan voor de bouw van een woonhuis met veestallen. Hij is van plan deze te bouwen op de Bussummer Eng aan het zogenaamde Laarderpaadje. De grond had hij eerder gekocht van de Hilversumse grootgrondbezitter Johannes Verbeek.

Zoals veel grond op de eng is ook het terrein waarop Dankmeijer wil bouwen begroeid met eiken hakhout. We weten dat hij dit laat veilen op 14 januari 1911.

Als zijn vrouw kort na de vestiging van het gezin overlijdt, verhuist Dankmeijer naar buiten Bussum en neemt zijn zoon en naamdrager het eigendom van het - uiteraard houten - huis *Heidehoeve* over. Willem Johannes Dankmeijer junior besluit een boomgaard in te richten. De enggrond is echter niet zomaar geschikt voor het kweken van fruitbomen. Dus laat hij karrenvrachten met mest in de vijf rijen plantgaten storten. Later bouwt Dankmeijer ook een tweetal kassen op het terrein. Dit uitgebreide tuinbedrijf lag ongeveer waar nu de Karel Doormanlaan loopt.

De kwekerij was niet omrasterd, zodat veel van de appels en peren in de grijpgrage handen van passanten vielen. De jarenlange afsluiting van grote gedeelten van de eng op gezag van de militaire autoriteiten gedurende de mobilisatietijd rond 1914-1918 gaf tijdelijk bescherming tegen deze verleiding.

De kwekerij op een luchtfoto uit 1924

Foto coll. Winthorst, Streekarchief Naarden